

*Ke by mo je rúč ky na rú ba li búč ky Ve de li by pek ne hrať*

*ale mo ja rúč ky mu sia rú bat vŕš ky už ne vedia pek ne hrať*

*Keby moje rúčky nerú bali búčky ve de li by pek ne hrať*

*ale moje rúčky musia rúbat búčky tak ne vedia pek ne hrať*

*Druhá sloha: Keby moje nôžky nechodili vršky, vedeli by tancovať.  
Ale moje nôžky, musia chodiť vršky, už nevedia tancovať.*

◆ Bežný huslový klúč

◆ Koncovkový klúč pred vzdúšnou koncovkovou stupnicou

**ZÁZNAMY PIESNÍ** sú v husľovom, bežnom klúči. Avšak keďže na koncovku hrá mnoho nehudobníkov, vytvoril som záznam aj v koncovkovom klúči. Nota na čiare znamená o-tvorený otvor, nota zvyslá - v medzere - znamená otvor zatvorený. Takže koncovkári si môžu vybrať, v akej stupnici budú hrať.

## ČARO FUJARY

Fujara a píšťala podľa slova Ľudových vedomcov má byť vyrobená z dreva, ktoré nepočulo zurčanie potoka a hlas zvona. Prečo je to tak?

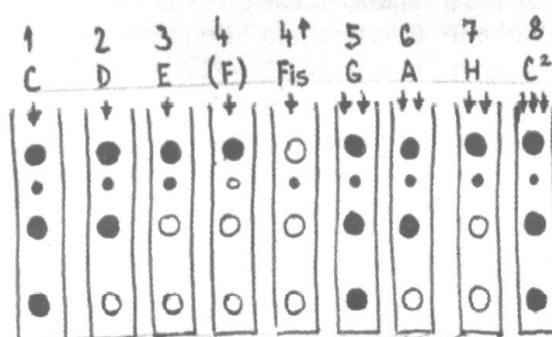
Sú aj iné povesti o píšťalách a hmotte, z ktorej sú vyrobené. Spieva sa o čare píšťalky zo srnčích rožkov, Slovensi mali obradnú píšťalu z kosti divej zveri či z kosti orla.

Dôvody sú rôzne, prečo píšťalové drevo nemalo počuť to a to, aby dobre hralo. Drevo pri potoku má veľa vody, je riedke a môže puknúť už pri sušení, alebo po vyrobení nástroja. Taktiež drevo, čo počulo hukot potoka, nemá taký zvučný hlas, keďže nie je také husté. Lenže v prípade kostolného zvona je to iné. Kostolný zvon neberie drevu vodu. Čo mu teda berie?

Kostolný zvon predstavuje silu. Predstavuje určité čaro spojené s mocou. Avšak s ľudskou mocou. Ranní kresťania, Kristovi žiaci a ich žiaci si predsa nenosili so sebou zvony. Zvony predstavovali moc niektorých ľudí.

Lenže fujara či píšťala má predstavovať silu divú - posvätnú - božskú, silu, ktorú neukul kováč a ani ju ne-rozhojdal nejaký smrteľník. Tak ako indiánska píšťala, píšťala jógina či zenového mnícha, tak i píšťala a fujara predstavuje posvätný nástroj. Dokonca aj keď je „šušľavá“ a z

## TROJDIEROVÁ PÍŠŤALA A FUJARA (1)



**vŕchná dierka** - na fujare ľavým prostredníkom, na píšťale takisto, alebo ukazovákom  
**zadná dierka** (ak vôbec je) - palcom.

Fujaru držíme tak, že sa mierne rozkročíme a oprieťme fujaru o pravé stehno. Stojíme s vystretou chrbiticou a vzpriemenou hlavou. Aby sme si zlepšili držanie, pravú nohu môžeme trošku posunúť dopredu. Fujaru držíme hlavne ľavou rukou - medzi prostredníkom a ukazovákom. Ak je hráč ľavák, môže si jednoducho vymeniť strany.

Na obrázku odokrývame dierky. 5. tón hráme takisto so zakrytými dierkami, lenže dúchame mocnejšie. 8. tón - vrch stupnice - hráme opäť so zakrytými otvormi, avšak dúchame ešte o stupeň silnejšie. Udomáčňujeme sa denne v tejto stupnici.

**ROZJÍMANIE** - postupne, s plným dychom, bez tepu, odokrývame a zakrývame dierky na zemskej i vodnej stupnici. Pri vodnej stupnici si podobne, ako pri koncovke, predstavujeme vodný tok v rôznych jeho podobách od prameňa až po jazero. Rozjímame takto každý deň, až kým sa neu domácnime.

Základné ladenie v zemskej stupnici je 1 (C), 2 (D), 3 (E), 4 zvýšená (fis). Ak máme novoeurópske ladenie, 4 je F. Ak máme vzadu na píšťale aj otvor na palec, znamená to, že máme obe stupnice. Aj takúto píšťalu so 4 dierami budeme označovať ako trojdierovú.

**DRŽANIE**

Sedíme, alebo stojíme s vystretou chrbticou. Dôsledne zatvoríme všetky otvory.

**spodná dierka** - pravým prsteníkom

**stredná dierka** - na písťala pravým ukazovákom, na fujare pravým palcom

**ZEMSKÁ STUPNICA**

-(naj-spodnejšia) stupnica je teda neúplná, chýba 5., 6., 7. tón. Uplná je až vodná stupnica. Vzdušná - najvyššia - je opäť zväčša neúplná.

**VODNÁ STUPNICA** - začíname zo zakrytými otvormi. Postupne pod-

**ZAKRÝVANIE OTVOROV**

- musí byť dôsledné, aby písťala hrala čisto. Dávame si živu do končekov prstov, tak si rozvíjame citlivosť končekov prstov. Takže netlačíme dierky silno, ale zakrývame ich dôsledne.

pohľadu hudobnej vedy nevyladená, má stokrát väčší účinok na dušu ako najvyladenejšia značková flauta z umelej hmoty. Takáto písťala má totiž čaro. Takisto, včelí vosk, lesná živica či lanovery olej, ktorými môže byť napustená, majú čarovné vlnenie a majú na dušu iný účinok, ako motorový olej s avivážou.

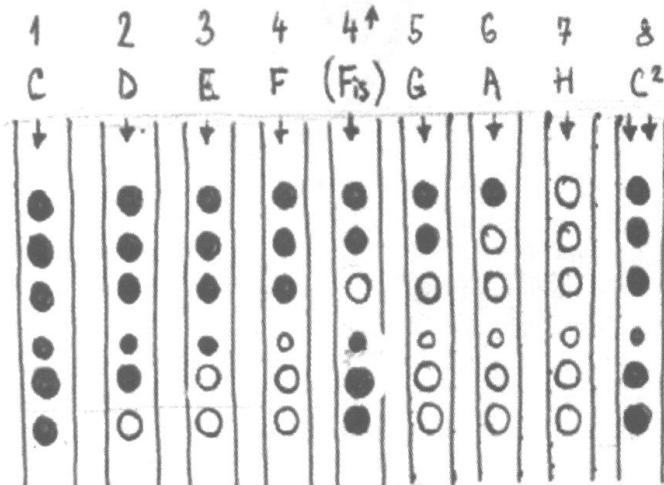
Niektorí ľudia si myslia, že fujara, či písťala, to je len také cipky-ripky, nevedia, nepoznajú duchovný zmysel. V ich rukách nástroj môže hrať aj zaujímavo, ale nemá také čaro. Je to len cipky-ripky.

Vieme, prečo fujara má rást' v divom lese. Aby nemala narušené „duš“. Potom zahrá človeku s narušeným „duš“ a duša znova nájde prírodné čaro - posvätné spojenie.

**NA VŠETKY NÁSTROJE**

Na všetky nástroje hráme podľa zápisov tak, ako keby sme hrali v základnej stupnici (C-dur). A to napriek tomu, že pri E-písťale vznikne E-dur, pri G-písťale G-dur atď. Zápisu v skutočných stupniach by boli mimo riadne zložité pre začiatočníka a v podstate zbytočné.

# 6- DIEROVÁ PÍŠTALA (1)



Základný tón (c) zahráme tak, že zakryjeme dôsledne všetky diery.

**Odkrývame otvory postupne - zdola nahor:** pravý prsteník, pravý prostredník, pravý ukazovák, ľavý prsteník, ľavý prostredník, ľavý ukazovák. Palcami držíme písťalu vzadu, pravý malíček dopiera písťalu tak, aby pri 7. tóne po odokrývaní všetkých dierok písťala spoloahlivo sedela v ruke. Na obrázku je zemská stupnica. Už zemská má všetky tóny, ale vyššia - vodná, je silnejšia. zatiaľ nám stačí zemská.

**Rozjímanie** - pomaly, s plným dychom postupne odokrývame a zakrývame dierky. Udomáčňujeme sa na stupnici.



**Časopis DIVA vyžreboval štyroch predplatiteľov a zasiela im túto pozornosť:**

Žrebovanie predplatiteľov aj v budúcom čísle!

**Fujara:** Ján Kuracina,  
Bratislava  
**Písťala**  
**(koncovka):** Ivana Jaššová,

Bratislava

**Písťala**  
**(šest'dierová):** Trnava  
**Najnovšie CD:** Vladimír  
Švec, Vráble

